והיה אם החוק יעבור

בסוד שיח

מאת שאול שיף

המפר"ל חתמה, כידוע, השבוע על הסכם עם יו"ר ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, ח"כ אוריאל לין, על החזרת החוק לבחירה ישירה של ראש הממשלה למליאת הכנסת בחודש מרץ הקרוב לקריאה שלישית. אמנם לדעת המערך ולדברי ראשי הליכוד, "עם ההסכם ובלעדיו, החוק הזה נקבר סופית ורק נס גלוי יאפשר את קבלת החוק". בכל זאת מאמינים ראשי המפר"ל כי ההסכם עמם יכובד, ואוריאל לין, שאישית מצדד בחוק זה, לא יערים קשיים במימוש ההסכם. הבטחה נתן גם יו"ר הכנסת, ח"כ דב שילנסקי שההסכם עם המפר"ל יכובד.

והיה אם ההסכם יכובד והחוק לבחירה ישירה של ראש ממשלה ישוב למליאת הכנסת והוא יעבור, הרי שקרוב לוודאי בראש רשימת הליכוד לכנסת ה־13 לא יעמוד יצחק שמיר. איש אינו מדבר על ההיבט הזה בשיקולים של "בעד ונגד" החוק, אלא שראש הממשלה אמר זאת מפריש ליותר מאשר לאדם אחד "אם החוק עובר אני לא את מודד יותר...".

ראש הממשלה, יצחק שמיר על־פי אופיו אינו

בנוי למסע בחירות אישי. וגם אם הסקרים יגבאו לו נצחון, אין הוא מסוגל נפשית להתרוצץ בין "הבסטות" ובככרות ולבקש בעד עצמו. שונה הדבר כאשר הוא עומד בראש מסע בחירות של הליכוד ומבקש להצביע פעד מפלגתו. מקורביו סוערים, שגם אין זה מן הדברים הקלים בשבילו. האנשים עמם שוחח מר שמיר בעניין זה משוכנעים, כי דבריו לא נאמרו כאיום סמוי, כדי לזרום להצבעי נגד החוק.

על־פי התחזיות, בהתחשב בכך שסיעת ש"ס היא נגד החוק, על־פי הוראתו של הגרא"מ שך – החוק לא יהנה מרוב בכנסת.

היום אפשר לקבוע בוודאות, כי הפרופ' אוריאל רייכמן זרק מיליונים כבדים של דולרים לבית העלמין של הפנטזיות. במאה אלף דולר היה משיג את אותם אפקטים. המפלגות החרדיות מלכתחילה היו מסויגות מהחוק, וש"ס קבעה עמדותיה על־פי שיקולים עניינים, או נכונעה לתכתיבים שהמודעות הגרוטאות בעתונות אינן משפיעות על נותני התכתיבים הללו. המפר"ל נחלקה בעמדותיה על־פי שיקולים עניינים גם כן ללא כל קשר למסע הפרסום הכושל והבזבזני

של הפרופ' אוריאל רייכמן – איש משוללי

החוק לא נבהל מהמודעות המאיימות ובמערך ובשמאל לא היו צריכים להזיע במיוחד כדי לשכנע, כי קולות הערבים יתמכו ביצחק רבין או בשמעון פרס יותר מאשר ביצחק שמיר או משה ארנס ובני בגין.

מעניין יהיה לקרוא את מאזן ההוצאות של המסע למען החוק הזה ועוד יותר מעניין לדעת מי היו התורמים, שקנו את ה"לוקס" שבכסף הזה ניתן יהיה לשנות את דעתם של הפוליטיקאים. על־פי החשבון שעורכים תמיד אנשי מפלגת העבודה והשמאל כאשר מדובר בהוצאות להתנחלויות, ניתן לקבוע כי במיליונים הללו שנזרקו לשווא אפשר היה לשפר את מצב התעסוקה בכמה ערי פיתוח, לקלוט טוב יותר עולים חדשים ולהקל על מצוקת הציבור בכמה מבתי החולים או ב"יד שרה" ו"עזר מציון". ידוע לי ממקורות טובים מאד שפרופ' אוריאל רייכמן לא שיפר את מעמדו בקהילה האקדמית בעקבות מסע התעמולה בעד בחירה ישירה של ראש הממשלה ובמגזר הזה די שמחים לאידו.

ומדוע חזר בו פורת?

ח"כ חנן פורת היה בין התומכים בחוק הבחירה הישירה של ראש הממשלה וחזר בו והפך אף להיות די פעיל נגד החוק. מה קרה בין שחרית לערבית? מסתבר, כי בשלב מסויים השתכנע ח"כ פורת מפרופ' אוריאל רייכמן שסכנת הקול הערבי שיכריע לטובת השמאל אינה קיימת. פרופ' רייכמן טען, כי קולות המרכז (בין השמאל לבין הימין) יכריעו נגד שמעון פרס והמערך משום ידיעתם, כי שמעון פרס מתכוון להיבנות מהקול הערבי, וכך יתאזן הקול הערבי בקולות מצביעים מן המרכז. "אלא שפתאום נשלף שפן שקוראים לו יצחק רמון והסקרים האופטימיים ביותר לליכוד הצביעו על כך שיצחק שמיר יגבר על יצחק רבין ב־3 אחוזים בלבד, לא כולל הקולות הערביים. הווה אומר: שכבל מקרה יצחק רבין על־פי שיטת בחירה זו היה מנצח". כאשר טען ח"כ פורת כי יצחק רבין הוא פקטור חדש במשחק, הסבירו לו, כי "העולים החדשים מבריה"מ יאזנו את קולות הערבים ואין לך מה לדאוג". במשך כמה חודשים לא ראנו ואז באו אינריקטורים שהעולים החדשים חסרי העבודה והדיור אינם מתלהבים עוד מהליכוד והימין – והשמאל המבטיח להם הרים וגבעות (כרגיל כאשר הוא באופוזיציה) קונה לו אחיזה לא מבוטלת בקרבם. אם בביאס ארצה בגלים הגדולים דובר על 80 אחוז תומכי ליכוד וימין הנה עתה אפשר לבנות בקושי על 50 אחוז. אך לא רק הנתון הזה הבהיל את חזן פורת. ניתוח סקריה של מינה צמח לימד משהו על ממדי התמיכה ביצחק שמיר בתוך הקואליציה של הימין, וניתוח זה אינו מחמיא כלל ליצחק שמיר. מסתבר, כי מצביעי המפר"ל נאמנים ליצחק שמיר ב־80 אחוז. החרדים נאמנים ליצחק שמיר ב־85 אחוז ואילו מצביעי הליכוד נאמנים ליצחק שמיר רק ב־65 אחוז כאשר המועמד הנגדי הוא יצחק רבין. הנתון הזה, האחרון, הביא לתפנית המוחלטת של חנן פורת מתומך בחוק למתנגד נמרץ. החל מט"ו־דשבט יכהן ח"כ פורת כיו"ר סיעת המפר"ל בכנסת ומעמדה זו יבקש קרוב לוודאי להשפיע על חיסולו הסופי של החוק שאין דוגמתו בעולם כולו.

"למפנה" תובעת המקום השני

במפר"ל, כזכור, בוטלו הסיעות, אך אין ואף אפשר להתעלם מה"לשעברים". וכך ייאמר: נאמני סיעת "למפנה" לשעבר תובעים את המקום

השני ברשימת המפר"ל לכנסת בשביל סגן השר, ח"כ יגאל ביבי. השיחות בעניין זה מתנהלות עם שר־החינוך והתרבות, זבולון המר שנמנע עד כה מלהביע את דעתו האישית בעניין זה. "למפנה" טוענת כי יש לה השפעה על 300 מחברי מרכז המפר"ל וכדאי על כן לבוא עמה לסיכום מוקדם על המיקום של האיש שהם תפצים ביקרו. מול "הלובי" הזה, ניצב "לובי" לא פחות בעל השפעה המייצג את מזכ"ל המפר"ל, ח"כ הרב יצחק לוי.

נאמני "הלובי" הזה מציעים לזבולון המר את "כלי הנשק" שיש ב"ארסנל", שלהם והם מבקשים את המקום השני בשביל הרב יצחק לוי. מקום שני בדרך כלל, אומר, כי הנ"ל יכהן גם שר בממשלה במקרה והמפר"ל תצטרף לקואליציה.

השר המר טרם החליט בסוגיה זו והוא היה רוצה שההבנה בעניין זה תמצא ללא התערבותו. השר המר נתון בלחצים כבדים של חברי מרכז המפלגה לקיים הצבעה נפרדת על ראשות המפלגה וללא כל קשר לבחירת המועמדים לכנסת. השר המר אינו שולל את הבקשה הזאת והוא נכון להעמיד את עצמו לבחירה על ראשות המפלגה מול כל מועמד אחר. אלא שהסכמה מצדו ללכת על מהלך כזה, מחייבת אותו להתחשב במרכיבי הקולות במרכז המפר"ל ומכאן הקושי שלו להשיב לאלתר במי יתמוך למקום השני ברשימה לכנסת. נאמני מתנהו של הרב יצחק לוי אינם תובעים משר החינוך והתרבות התייצבות לצדו של מזכ"ל המפר"ל, הם רק מבקשים "התחייבות לאי התערבות". מעניין יהיה לראות איזו החלטה תתקבל.

לאיפה נעלם רפי אדרי

ח"כ רפי אדרי הוא עדיין ברשימת חברי הכנסת של הכנסת ה־12 אך כמעט ואין רואים אותו בבית הנבחרים. אדרי שקוע בעולם העסקים והוא מעדיף את העולם הזה על־פני ישיבה כאופוזיציונר במשכן הכנסת. אדרי שהיה מאנשי סודו של שמעון פרס החליט על נייטרליות במאבק שבין שמעון פרס ליצחק רבין וישראל קיסר. עמדה זהה נוקטים ח"כ עזרי ברעם וח"כ חיים רמון. פרס עצמו אינו סופר את העריקים, אלא את המצטרפים ובכמה פורומים נשמע אומר כי לאחר שינצח ב"פריימריז" יהי לו הרבה מה לחלק בעת הרכבת הרשימה לכנסת. שכן, רבים מחברי הכנסת של מפלגת העבודה תומכים ביצחק רבין, ולהם אין הוא חש כל מחוייבות. שמעון פרס מתמקד עתה בלימוד השפה הרוסית (כמובן מחוץ לשעות שבהן הוא מופיע בפני חברי מפלגת העבודה שלהם זכות הצבעה ב"פריימריז") והוא כבר מדבר משפטים שלמים בשפה זו כאשר הוא מופיע, בפני ציבור מעולי בריה"מ. פרס מוצא שפה משותפת גם עם יוצאי מרוקו, גילאים ונשים והחוגים הללו אינם מקילים אם חייו של מתחרהו – יצחק רבין.

נבון על בן־אמוץ

שר החינוך והתרבות לשעבר, יצחק נבון סיפר השבוע במזנון חברי הכנסת כי ניכר היה על דן בן־אמוץ בשנותיו האחרונות כי חלה אצלו הדרדרות מנטלית. סיפר ח"כ נבון: ישבתי עם ריעיתי במסעדה מסויימת יחד עם כמה אורחים. לפתע נכנס למקום דן בן־אמוץ לבוש "גלאביה" והולך יחף ומראהו לא היה מלבב במיוחד. שאלתי אותו: מה לך והלבוש הזה ומראה הזה כלום חסר אתה תשומת־לב? והוא ענה לי: האם אני אומר לך איך להתלבש? סב על עקבותיו והלך.

בן־אמוץ יכול היה לעשות ככל העולה על רוחו משום היותו ה"גורו" הנערץ על השמאל הישראלי. היה מי שהציע השבוע לשר החינוך והתרבות, זבולון המר שהמפר"ל תרפים מהדורה מיוחדת של ספרו של העתונאי אמנון דנקנר ותחלקן חינם למצביעים הפוטנציאלים של המפר"ל. הזוועה הגלויה בחיבר הזה יבולה לעשות שירות גדול לציבור הדתי לאומי המבקש להנחיל את דרכו בקרב הציבור כולו למרות ההשגות של יו"ר ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, ח"כ מיכאל ברי־זוהר הקובל על יותר מידי שעורי יהדות ותרבות יהודית בין כתלי בתי הספר הממלכתיים הכלליים. אל הספר הייתי מצרף את קולן של רבקה מיכאלי ונתיבה בן יהודה בתוכניתו של גבי גזית ביום שלישי בלילה, כדי שהציבור יבין סוף סוף מי מי יש לנו עסק.

לפני מספר שנים קיימתי שיחה ממושכת עם תוזר בתשובה שנקלט הטיב ב"חצר" האדמו"ר מקלויזנבורג שליט"א. הלה, ידמי שמו הפרטי, סיפר לי על תפוצת החשיש בקרב תלמידי תיכון וסטודנטים וסידרתי בתוקף לקבל את הנתונים שלו, כשם שסידרתי להאמין לסיפורים על מידת הסיאוב שביחסים בינו לבינה בתיכונים החילוניים. עד שכא ספרו של אמנון דנקנר ואישר את הגרוע מכל. האזינו שוב ושוב לדבריה של רבקה מיכאלי כדי לראות עם איזה "כוכבים" מעוותים יש לנו עסק. אני במקומו של השר זבולון המר לא הייתי נותן מנחג בית הלל ואוסר על הופעותיה ברדיו ובטלוויזיה לזמן בלתי מוגבל. מעניין היה לשמוע מהי תגובה המועצה לשלום הילד וכל האגודות למען הילדים, על דבריה של רבקה מיכאלי. אין לי ספק, כי האור הירוק שנשמע מדבריה למעשי זימה הוריד לסימין עבודה של שנים של המועצות הללו המבקשות לגונן על שלום הילד. בתוך כל "החגיגה" הזאת כדאי להקשיב לשתיקה של הפיות הגודלים של השמאל, מול פרסומי הזוועה של אמנון דנקנר.

האינתיפאדה והשמיטה

בציבור הדתי החלו להיערך מחודשים הקרובים לקראת שנת השמיטה שתחל בשנת תשנ"ד.

מסתבר, כי "השמיטה" בעוד כשנתיים מציבה בפני שומריה בעיות לא קלות וארגוני השמיטה מבקשים לפתור אותן בעוד מועד.

אחד המקורות לאספקת תוצרת חקלאית טרייה לשומרי שמיטה הוא המיגזר הערבי. בשל האינתיפאדה, עלולים להתעורר קשיים בקבלת סחורה ממגזר זה ועדיין לא ברור כיצד ניתן להתגבר על הקושי הזה. בעייה אחרת היא היעדר מועצת ייצור, דבר שיקשה על יצירת הסכמים שיכוונו פירות לפי הצרכים, זאת בניגוד לשמיטה שעברה, כאשר מועצת פרי הדר, למשל, ייוונה פירות של שומרי שמיטה לצה"ל ופירות אחרים לחו"ל.

לא ברור גם עד כמה ניתן יהא להבנות את כל אספקת הירקות לצרכנים שומרי שמיטה על ייבוא (בגלל התגברות האינתיפאדה) ומגידולי ערבה.

ארגוני השמיטה מעריכים, כי בתשנ"ד יגדל מספרם של הצרכנים שומרי שמיטה, וככל הידוע הרבנות, הראשית לישראל מתכוונת הפעם להיות דומיננטית מאד בתחום זה.

שרון יחדש הביקורת על שר הבטחון

שר הבינוי והשיכון, אריאל שרון, הגיע לדברי מקורביו, לקצה־גבול יכולת האיפוק בכל הקשור למדיניות הבטחון של השר משה ארנס בישי"ע. לפני מספר ימים הסתפק בהערה, כי "מי שאינו מסוגל לטפל בבעיות הבטחון בישי"ע שיילך הביתה", אך ועתה המתנחלים על הפקרתם תביא אותו לעימות ישיר עם משה ארנס. הביקורת על מר ארנס נשמעת מצד חוגים רחבים ויבינים כאלה הסוגעים, כי בגלל מחדליו, הליכוד לא יוכל בעתיד לבסר את המעמד על היעדר הגנה סבירה על המתיישבים בישי"ע בהתעצות פנימית של כמה מפעילי ליכוד מרכזיים, נאמר כי חוסר היכולת של מערכת הבטחון בראשות משה ארנס "הנ"ך להבטיח את הנסיעות וההסעות בכבישי ש"ע, תשה את הכף לטובת התובעים ויתור על שטחים.